Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan lausunto kansalaisaloitteesta *Kissakriisi hallintaan – kissojen tunnistusmerkinnän ja leikkauttamisen puolesta* (KAA 4/2021 vp)

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle, 4.4.2022
Viite: Maa- ja metsätalousvaliokunta 5.4.2022 klo 10.00 / KAA 4/2021 vp / Asiantuntijapyyntö.

Maa- ja metsätalousministeriön yhteyteen perustettu seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta toimii ministeriön apuna seura- ja harrastuseläinten hyvinvointia koskevissa kysymyksissä ja linjauksissa.

Eduskunnan Maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukuntaa kuultavaksi ja kirjallista lausuntoa koskien *Kissakriisi hallintaan – kissojen tunnistusmerkinnän ja leikkauttamisen puolesta* -kansalaisaloitetta. Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiassa ja lähetämme kuultavaksi neuvottelukunnan varapuheenjohtaja Joonas Gustafssonin.

Kansalaisaloite

Kansalaisaloitteessa vaaditaan kahta asiaa:

1. kissojen hallitsemattoman lisäännyttämisen säätämistä lainvastaiseksi, ja
2. kaikkien kissojen tunnistusmerkitsemisemistä mikrosirulla ja rekisteröintiä valtakunnalliseen rekisteriin.

Tarvetta edellä mainittuihin perustellaan kissoja koskevilla vakavilla eläinsuojeluongelmilla, jotka monessa tapauksessa juontavat juurensa hallitsemattomasti lisääntyviin kissapopulaatioihin. Ehdotetuilla toimenpiteilä voitaisiin kansalaisaloitteen mukaan ehkäistä kissapopulaatioiden syntymistä monin tavoin.

Neuvottelukunnan aiemmat kannanotot

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta on olemassaolonsa aikana keskustellut kissoihin, ja erityisesti kissapopulaatioihin liittyvistä eläinsuojelullisista ongelmista useampaan kertaan. Olemme myös julkaisseet useampia aihetta käsitteleviä kirjallisia kannanottoja ja lausuntoja. Viimeksi viittasimme aiheeseen lausunnossamme uudesta eläinten hyvinvointilaista 14.1.2022 [1]. Noin vuotta aikaisemmin, 21.2.2021 julkaisimme lainlaatijoille kiirehtimispyynnön kissojen vapaan ulkoilun kieltämiseksi [2]. Tämä lausunto pohjautuu pääosin näihin kahteen viimeisimpään kannanottoomme.

Kissapopulaatioihin liittyvät eläinsuojeluongelmat ja niiden ehkäisy

Vapaana ulkoilevia kissoja uhkaavat erilaiset vaarat ja eläinsuojelulliset ongelmat, kuten nälkiintyminen, sairaudet, säätilan vaikutukset kissan hyvinvointiin sekä liikenteen, muiden eläinten ja ihmisen aiheuttamat uhat kissojen hyvinvoinnille. Villiintyneiden

kissojen terveydentila on usein heikko, ne ovat vaikeasti aliravittuja ja kärsivät taudeista ja loisista.

Toisin kuin muiden seuraeläinten, kissojen annetaan usein kulkea vapaana. Tämä liittyy erityisesti maaseudulla kissan perinteiseen tehtävään pyydystää pikkujyrsijöitä. Kissa ei kuitenkaan ole paras keino jyrsijöiden torjuntaan, vaan toimivampia ovat loukut ja rakenteiden suojaus.

Leikkaamattomat, vapaana kulkevat kissat lisääntyvät nopeasti. Lisäongelman muodostavat kontrolloimattomasti lisääntyvät hylätyt, villiintyneet kissat. Kummankin ryhmän kissat voivat toimia alkuna kissapopulaatiolle, joka tyypillisesti on enemmän tai vähemmän villiintynyt. Kissa tulee sukukypsäksi viimeistään puolen vuoden iässä, tiineys kestää noin kaksi kuukautta ja emo vierottaa pennut noin kolmen kuukauden päästä. Kissalla on kiima-aika kahdesti vuodessa, kesäisin ja syksyisin. Tämän vuoksi kissapopulaatioiden koko voi kasvaa nopeasti.

Kissojen leikkauttaminen ehkäisisi kissapopulaatioiden syntyä, kun kissat eivät pysty lisääntymään hallitsemattomasti. Valitettavasti monia kissoja ei edelleenkään leikkauteta. Tähän vaikuttavat omistajan välinpitämättömyys, tiedon puute, väärät uskomukset tai taloudelliset ja käytännön syyt sekä tottumukset. Kissojen hylkäämistä ja villiintyneiden kissapopulaatioiden muodostumista ei saada kuriin, jollei kissaongelmaan puututa voimakkaasti. Siksi kissojen hallitsematon lisäännyttäminen, ja lisääntymisen mahdollistaminen, tulee säätää lain vastaiseksi.

Koska pelkästään hallitsemattoman lisäännyttämisen kieltäminen tuskin tuottaa riittäviä tuloksia, tulee kissakriisin ratkaisuun liittyä myös muita lainsäädännöllisiä toimenpiteitä.

Neuvottelukunta katsoo, että laissa olisi säädettävä kansalaisille velvollisuus ilmoittaa viranomaisille villiintyneistä ja/tai hallitsemattomista kissapopulaatioista. Hallitsemattoman lisääntymisen estäminen on silti ensisijaisesti omistajan vastuulla.

Lisäksi lakiin olisi kirjattava, että viranomaisten on ryhdyttävä toimiin villiintyneiden seura- ja harrastuseläinpopulaatioiden poistamiseksi. Kotiuttamisen tulisi olla ensisijainen ja eutanasian viimeinen vaihtoehto. Tähän tavoitteeseen päästään viranomaisten ja eläinsuojelujärjestöjen kanssa tehtävällä yhteistyöllä, jolloin arvioidaan tapauskohtaisesti kunkin eläinyksilön kotiuttamisedellytykset. Jo nykyään viranomaiset tekevät kissapopulaatioiden pyydystämisessä toimivaa yhteistyötä eläinsuojelujärjestöjen kanssa.

Tällä hetkellä kunnalliset löytöeläintalot eivät vastaanota populaatiokissoja eli omistajattomiksi oletettuja, villiintyneitä kissoja. Tästä syystä löytöeläintaloille tulee säätää velvollisuus tarjota väliaikaista hoitoa myös populaatiokissoille, joilla voidaan katsoa olevan mahdollisuus kuntoutumiseen ja sijoittamiseen lemmikkieläimeksi. Näiden sosiaalistaminen vaatii usein kuitenkin erityisosaamista, jota ei ole mahdollista kaikissa löytöeläintaloissa järjestää. Populaatiokissan hoidosta tulee voidaa maksaa korvaus myös eläinten hoitoon perehtyneelle järjestölle. Pykälässä olisi säädettävä, että löytöeläintoimijan olisi ensisijaisesti pyrittävä sijoittamaan eläin uuteen kotiin, mikäli uudelleensijoitus on eläimen hyvinvoinnin kannalta mahdollista. Eläimen eutanasiapäätös tulisi aina perustua eläimen hyvinvointiin, ei taloudellisiin seikkoihin.

Kannanotossamme 21.1.2021 toimme ilmi toisen mahdollisen ratkaisun kissapopulaatioiden syntyongelmaan: kissojen vapaana luonnossa liikkuminen tulee kieltää laissa, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Näiden poikkeusten mukaisten kissojen tulisi kannanottomme mukaan olla tunnistusmerkittyjä ja rekisteröityjä. Kissojen hyvinvoinnin varmistamiseksi kissoja on hyvä ulkoiluttaa valvotusti tai sisäkissan käyttäytymistarpeiden tyydyttymisestä tulee huolehtia muilla tavoin. Valvottu ulkoilutus voi tapahtua esimerkiksi ulkotarhassa tai valjaissa. Kissa on totutettava ulkoiluun rauhassa ja yksilökohtaisesti, mieluiten jo pentuna. Sisäkissalle on järjestettävä virikkeitä ja leikkisaalistusmahdollisuuksia päivittäin.

Kissojen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti

Pidämme erittäin tarpeellisena, että kissojen ja koirien tunnistusmerkintä ja rekisteröinti säädetään uuden eläinten hyvinvointilain käsittelyn yhteydessä pakolliseksi. Pakollinen merkintä- ja rekisteröintijärjestelmä on kissoille erityisen tarpeellinen, sillä irtoeläinten suuri määrä ja löytöeläinten vähäinen palautuminen takaisin koteihinsa on suurempi ongelma kissoilla kuin koirilla.

Koska löytöeläintaloilla ja eläinsuojelujärjestöillä tulnee olemaan merkittävä rooli kissakriisin hallintaan saamisessa, neuvottelukunta esittää, että lainsäädäntöön lisättäisiin myös kirjaus, jonka mukaan jokainen kunnallisesta löytöeläintalosta tai eläinsuojelutoimijalta uuteen kotiin muuttava eläin on tunnistusmerkittävä, rekisteröitävä ja rokotettava sekä kissat kastroitava tai steriloitava ennen uuteen kotiin luovuttamista. Tämä osaltaan vahvistaisi kissojen leikkauttamisen yleistymistä maassamme, ja siten auttaisi kissakriisin ratkaisemisessa.

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan puolesta,
Joonas Gustafsson
Varapuheenjohtaja

[1] Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan lausunto luonnoksesta laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. 14.1.2022. https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/a9e9000d-83fe-409c-9bb9-d5808835f80e/28b89f9e-f9ff-450a-b02c-363fce785f1e/LAUSUNTO_20220114103556.PDF

[2] Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan kiirehtimispyyntö kissojen vapaan ulkoilun kieltämiseksi laissa. 21.1.2021. https://mmm.fi/documents/1410837/1879706/Kannanotto+kissojen+vapaan+ulkoilun+kieltämiseksi.pdf/33a96161-2d24-580f-6e5f-53a710ac1422/Kannanotto+kissojen+vapaan+ulkoilun+kieltämiseksi.pdf?t=1611303524904